

22 november 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptolvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[Naam],
geboren op [Datum],
wonende te [Plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. S.S. van Gijn,

tegen:

[Naam],
geboren op en overleden op onbekende data,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie van de Broeders
Franciscanen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 16 januari 2012. Op 14 maart 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens namens [Naam], Overste van de Duitse Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus.

Op 18 oktober 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is met zijn echtgenote verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mevrouw mr. S.S. van Gijn.

Namens de Duitse Ordensgemeinschaft is niemand ter zitting verschenen. De Klachtencommissie was hiervan van te voren op de hoogte gesteld door mr. J.J.M. Golstein.

2. De klacht

- 2.1. Klager heeft in de periode [Jaar]-[Jaar] op het jongenspensionaat [Naam] in [Plaats] gezeten ([Naam]). Aangeklaagde was destijds werkzaam op het jongenspensionaat als ziekenbroeder. Klager deed veel aan atletiek (Atletiekvereniging [Plaats] [Naam]). Klager was erg fanatiek bezig met atletiek. Nadat klager ongeveer één jaar atletiek heeft bedreven, is hij medisch gekeurd. Hij mocht niet meer sporten. Tot op heden is onduidelijk gebleven waarom hij werd afgekeurd. Voor controle moest klager regelmatig bij aangeklaagde komen. Dan moest hij zich uitkleden tot op zijn onderbroek. Aangeklaagde trok dan zijn onderbroek zonder te vragen naar beneden. Klager moest dan op zijn hand blazen en aangeklaagde controleerde in de liezen van klager maar zat daarbij ook aan zijn penis en zaadballen. Hij streelde dan over de penis van klager.

Tijdens die onderzoeken controleerde aangeklaagde of klager zogenaamd verhoging had. Omdat volgens aangeklaagde het inbrengen van de thermometer gemakkelijker zou gaan, stopte hij eerst een vinger in de anus van klager. Het was zichtbaar dat aangeklaagde tijdens die handelingen opgewonden raakte. Hij schuurde tegen klager aan en klager kon voelen dat aangeklaagde een erectie had. Aangeklaagde kreeg dan een enorm rood hoofd en het zweet parelde van zijn voorhoofd. Het leek of aangeklaagde klaar kwam. Dit gebeurde in totaal circa tien keer. Klager was toen 13-14 jaar.

Tijdens de zitting van de Klachtencommissie heeft klager aangegeven dat de feiten met aangeklaagde gedurende een periode van twee jaar ([Jaar]-[Jaar]) zeker eenmaal per maand plaatsvonden.

- 2.2. Klager heeft seksueel misbruik destijds aan zijn toezienend voogd, de kinderrechter en zijn moeder verteld. Hij werd voor leugenaar uitgemaakt. Het seksueel misbruik heeft emotionele littekens achtergelaten bij klager. Klager heeft helemaal geen vertrouwen in de medemens. Hij is heel alert met bepaalde dingen en is achterdochtig. Klager kan moeilijk zijn gevoelens uiten. Klager vertrouwt niemand: mensen die in de jeugdzorg, hulpverlening en kinderscherming werken. Het seksueel misbruik heeft ook gevolgen gehad voor zijn vrouw en kinderen. Klager had de gebeurtenissen in [Plaats] een plekje gegeven en heeft geprobeerd het af te sluiten. Door alle aandacht de laatste tijd komen de gebeurtenissen in alle hevigheid weer boven. In de [Plaats] periode zijn bij klager maagproblemen ontstaan. Die hebben dusdanige ernstige vormen aangenomen dat hij al op zeer jonge leeftijd twee zware maagoperaties heeft moeten ondergaan. Waarvan één in een universiteitsziekenhuis. Klager is op zeer jonge leeftijd in de WAO gekomen en heeft daardoor nooit een carrière kunnen opbouwen. Tot op de dag van vandaag is hij maag-/darmpatiënt. Dankzij het gegeven dat zijn echtgenote altijd een goed betaalde baan heeft gehad hebben klager en zijn echtgenote het financieel kunnen redden. Emotionele schade die klager zelf heeft opgelopen en de daaruit voortvloeiende consequenties voor zijn gezin hoeven volgens hem geen nadere uitleg.
- 2.3. Klager heeft als doel van de klachtenprocedure dat seksueel misbruik van kinderen stopt in die zin dat daders zowel in betaalde functies alsook in het vrijwilligerswerk te geregistreerd moeten worden. Ieder kind heeft recht op bescherming. Hierbij gaat het welzijn van het kind boven de privacy van de dader.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

In de inhoudelijke reactie op het klaagschrift heeft mr. R.P. Baetens namens [Naam], Overste van de Duitse Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus, aangegeven dat Overste [Naam] zich zal inspannen en blijven inspannen om in klachtzaken betreffende “Bleijerheide” onderzoek te doen en een reactie te doen zenden aan de Klachtencommissie vanwege het feit dat de Duitse vereniging (in civielrechtelijke zin) “Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder der Heiligen Franziskus Sozialwerke e.V.” nog het enige overblijfsel in Europa is van een eertijds grotere Congregatie.

Hoewel de huidige Duitse Congregatie in feite noch civiel- noch kerkenrechtelijk enige verantwoordelijkheid draagt voor wat in de toenmalige Nederlandse kerkprovincie is voorgevallen, heeft Overste [Naam] zich opgeworpen als aanspreekpunt in de zin dat hij alle medewerking verleent aan het verstrekken van informatie aan de Klachtencommissie ten behoeve van Nederlandse klachtzaken, terwijl Overste [Naam] zich, ook al is hij slechts Overste/Voorzitter van de Duitse kerkprovincie, moreel gehouden acht om, in geval van gegrond te achten klachten, namens de Duitse Congregatie excuses te maken voor hetgeen destijds medebroeders van de Nederlandse Congregatie hebben misdaan. Overste [Naam] heeft zich in zaken betreffende de broeder Franciscanen bereid verklaard om de rol van kerkelijke verantwoordelijke te vertolken in de Nederlandse klachtprocedure, in die zin, dat hij naar aanleiding van verkregen advies van de Klachtencommissie de beslissing over het al dan niet gegrond verklaren van een klacht zal nemen en bij gegrondverklaring ook niet zal nalaten zijn schaamte en spijt te betuigen over hetgeen Nederlandse medebroeders in het verleden hebben gedaan.

Morele verantwoordelijkheid betekent echter niet dat op enigerlei wijze ook financiële verantwoordelijkheid kan worden aanvaard. Voor zover het een handelen van medebroeders binnen de toenmalige Nederlandse Congregatie betreft doet zich de ook door de Nederlandse RK Kerkprovincie voorziene situatie voor dat de RKK als waarborginstantie dient op te komen in een geval van toegewezen compensatie bij een gegronde klacht, die betrekking heeft op voormalige leden van een niet meer bestaande Orde of Congregatie in Nederland.

Met betrekking tot aangeklaagde is in de ter beschikking staande archieven eigenlijk niets aangetroffen. Bekend is dat hij is overleden, maar zelfs de overlijdensdatum is niet te vinden in het archief. Ook zijn familienaam niet. Duidelijk is wel dat hij vele jaren in het internaat van [Plaats] verbleef. Dat blijkt wel uit de vele meldingen, waarin zijn naam genoemd wordt. Maar welke jaren dat precies is geweest, blijkt ook weer niet uit het archief. Evenmin zijn er geen gegevens over de functie in [Plaats] teruggevonden. In de meldingen en klachten, die nu bekend zijn geworden, wordt [Naam] als ziekenbroeder genoemd al dan niet met de bijnaam “[Naam]”. Overigens kan Overste [Naam] aan de bijnaam ook geen persoonsgegevens koppelen maar zeer aannemelijk is dat [Naam] en [Naam] steeds één en dezelfde persoon betreft.

Het ontbreken van archiefgegevens brengt met zich mee dat Overste [Naam] geen enkele aanwijzing heeft kunnen vinden in de archieven die de klacht zou kunnen ondersteunen of weerleggen.

Tegen aangeklaagde zijn meldingen of klachten over seksueel misbruik bekend geworden. In het algemeen hebben de beschrijvingen in de meldingen en klachten ook gelijkenis met elkaar. De diverse klachten en meldingen vormen in het beginsel natuurlijk wel een algemeen steunbewijs voor de klachten klager.

De vraag is echter wel of de veelheid van algemeen steunbewijs op zich voldoende is om ieder individuele klacht gegrond te achten. De Overste is van mening dat het enkele feit, dat er meer klagers/melders zijn nog niet betekent dat daarmee de klacht van klager automatisch gegrond geacht moeten worden.

Overeind blijft natuurlijk dat ieder melding of klacht dan nog steeds volledig waar kan zijn en Overste [Naam] wil ook niet betogen dat de klacht van klager onwaar zouden zijn, maar voor een gegrondverklaring lijkt het Overste [Naam] noodzakelijk dat er tenminste enig specifiek bewijs aangedragen moet worden, dat aannemelijk maakt dat deze klacht van deze klager gegrond is. Naast algemeen steunbewijs (dat er in overvloed is) zal er dus een specifiek steunbewijs gepresenteerd moeten worden. Dat specifieke steunbewijs lijkt vooralsnog bij de klacht van klager te ontbreken.

4. De beoordeling

- 4.1 Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-.K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure. De Klachtencommissie is van oordeel dat er geen sprake was van een normale medische controle, nu aangeklaagde tijdens het controleren of klager verhoging had tegen klager begon aan te schuren en klager kon voelen dat aangeklaagde een erectie had. Deze handelingen van aangeklaagde kunnen niet als gebruikelijk in het kader van medisch en/of hygiënisch onderzoek worden gekwalificeerd.
- 4.3. Er zijn ongeveer 45 jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het tijdsverloop en het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klager door aangeklaagde is misbruikt, zoals klager in zijn klacht heeft beschreven. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Voorts heeft de Klachtencommissie kennisgenomen van de gegrond verklaarde klachten met zaaknummers 2011-T553, 2011-T292, 2011-T474, 2011-T529 (1), 2011-T540 en 2010-T03- waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde wordt geklaagd. Een en ander in onderling verband en samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.
- 4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was immers als kind van 12-13 jaar oud door de kinderrechter uit huis geplaatst en zo in [Plaats] terechtgekomen.

- 4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde niet meer in leven is, kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan.
- 4.6. Klager heeft vooralsnog niet verzocht om financiële compensatie. Over een eventueel verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Overste zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus als waarnemend Overste van de Orde van Arme Broeders van St. Franciscus in liquidatie de klacht gegrond te verklaren, te erkennen dat aangeklaagde klager seksueel hebben misbruikt en namens de Congregatie zijn spijt te betuigen over het leed dat klager in zijn jeugd is aangedaan.

Dit advies is vastgesteld op 22 november 2012 door mevrouw mr. B.F. de Poorter, voorzitter, mevrouw drs. A.M. van Beelen en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

De voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager, aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 aan de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.